

Kamenný oltář Nejsvětější Trojice nedaleko Mařenic (foto: Petr Germanič)

Skalní reliéfy Lužických hor

Text: Tomáš Vlček Foto: Petr Germanič, Petr Musil, Radek Timofej, Jirí Stejskal

Jedním z nejúchvatnějších fenoménů Lužických hor jsou skalní reliéfy. Jistě, najdeme je i jinde, v Českosaském Švýcarsku, na Kokořínsku či v Českém ráji, ale nikde ne v takovém množství, různorodosti a rozvrstvení na tak malém území jako v okolí města Cvikov.

Motiv náboženský i světský

Ve zkratce můžeme konstatovat, že známe dva základní druhy reliéfů. Starší vrstvou, mnohdy již z půle 18. století, jsou reliéfy náboženské, často doprovázející hluboké úvozy. Jejich námětem bývá většinou motiv Ukřižování a jejich autory až na výjimky neznáme. Tyto skalní památky jsou soustředěny v Lužických horách do několika menších oblastí – najdeme je na Cvikovsku a v tzv. Kunratickém Švýcarsku, v Radvanici, Mařenicích a na Krompachu, přičemž neobvykle bohaté jsou také Velenice. (Pro úplnost se sluší dodat, že nejstaršími památkami tohoto typu jsou tajemné značky italských prospektorů již

z 16. století na tzv. Valdštejnské skále u Hraničního rybníka na cestě z Nové Hutě do Kytlic. Na opačné straně křižovatky, při cestě na Horní Světlu, můžeme najít dojemný reliéf tzv. Žebračky, dle pověsti dívky, která zemřela v hlubokém lese hladu.) V rámci okresu Česká Lípa najdeme reliéfy také na území přírodní památky Peklo. Takzvaný Stalin představuje zdejší zertovnou kuriozitu, teprve nedávno totiž němečtí pamětníci potvrdili, že zachmuřený muž s knírem překvapivě není sovětským diktátorem, ale jedná se o německého filozofa Friedricha Nietzscheho. Poklad lidového skalního umění najdeme ve Velenicích – zde se

nachází unikátní kaple Božího hrobu, pravděpodobně nejhodnotnější památka tohoto druhu v Čechách. Reliéfy se světskou tematikou vycházejí nejčastěji z místních pověstí, oslavují významné autory, jubilea císaře Františka Josefa I. a ty nejmladší upomínají na mobilizaci a hrdinné strážné obrany státu v době před zabráním pohraničí nacisty, případně činnost tzv. turnerů. Pro autory reliéfů platí, že je často zlákal pečlivě opracované kolmé skalní stěny, pozůstatky intenzivní těžby pískovce.

Aktivní kunratická sekce

Díky neutuchající činnosti kunratické sekce Horského spolku

pro nejsevernější Čechy si dnes můžeme vychutnat mimořádný soubor několika monumentálních skalních reliéfů i nebývalé množství drobných, ale půvabných památek v prostoru a okolí skalního města, jež bylo před válkou hrdě nazýváno Kunratické Švýcarsko. Klíčovými osobnostmi spolku byli přátelé strážník Karel Bundesmann a řídící učitel Karel Beckert. Ti vytvořili v roce 1910 v údolí Mühlthal (či též Müllerloch) směrem k Lindavě impozantní, cca pět metrů vysoký reliéf podle místní pověsti, tzv. Skálu smrti.

Výjev zachycuje nevinnou dívčinu, která se před obávaným rytířem Cunem zachraňuje odvážným skokem do hlubiny. Nedaleko od něj pak vznikl velmi originální reliéf, svým námětem se vymykající typické reliéfní tvorbě. Jmenoval se Milosrdenství a znázorňoval mladou ženu, která dává pít starci. K motivu se vázal Goetheho citát: „Lidé, pomáhejte si a budte dobří.“ Reliéf vznikl v roce 1912 a již za dva roky jej nadobro zničili výrostci z Lindavy.

Kunratické Švýcarsko

Oblast mezi Kunraticemi u Cvikova a Drnovcem, označovaná jako Kunratické Švýcarsko, skrývá další zajímavá místa. Objevte mezi skalami dobře ukrytou tesanou lavici, tzv. Karlův odpočinek, nebo tesanou skalní kapli z první půle 19. století. Nedaleko pak není možné minout vyhlídku a skalní reliéf na Dutém kameni. Zde by vaší pozornosti rozhodně neměla uniknout unikátní geologická památka, tzv. Vějíř, který sestává z drobných sloupečků pískovce, což je v našich podmínkách neobvyklé. Právě tady se navíc velmi silně projevila pile kunratické sekce Horského

Skalní reliéf Žebračka (foto: Petr Musil)

Kaple Božího hrobu ve Velenicích (foto: Petr Germanič)

Skála smrti (foto: Petr Germanič)